

Zwemmen in de mogelijkheden

(Verkenning van de mogelijkheden voor een nieuwe zwemvoorziening in Egmond aan Zee)

Samengesteld door Koen Braak en Henk Genet
in opdracht van GroenLinks Bergen
April 2011

(Vormgeving en lay-out door Aad Baltus)

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Doel en uitgangspunten	3
1.3 Verrichte werkzaamheden.....	4
2. Huidige situatie.....	5
2.1 Inleiding	5
2.2 Uitgangspunten / doelstellingen	5
3. Lokale behoefte	6
3.1 Algemene tendens	6
3.2 Behoefte onder de bevolking.....	7
3.3 Behoefte onder de accommodatiehouders.....	7
3.4 Roompot	8
3.5 Behoefte onder hoteleigenaren	8
3.6 Sportsector en Reddingsbrigade	9
4. Relevante ontwikkelingen in de zwembadsector	11
4.1 Inleiding	11
4.2 Privaat-publieke samenwerking door bundeling van functies.....	11
4.3 Wellness	12
4.4 Duurzaamheid.....	13
4.5 Veiligheid	14
4.6 Zwembad Stadshagen (Zwolle)	14
4.7 Sportfondsenbad De Zandzee, Bussum	15
5. Succesfactoren voor een zwembad in Egmond aan Zee	16
5.1 Marktpotentieel.....	16
5.2 Sportvoorzieningen.....	16
5.3 Toerisme	16
5.4 Natuur en gezondheid	16
5.5 Wellness	17
5.6 Woningbouw.....	17
5.7 Werkgelegenheid	17
5.8 Financiering en de toeristenbelasting.....	17
6. Bijlage: mogelijke invulling van het plangebied	18

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Zwembad "De Watertoren" was jarenlang een belangrijke voorziening in Egmond aan Zee, zowel voor de eigen bevolking, als voor toeristen en dagjesmensen. In 2008 is het zwembad definitief gesloten en gesloopt, omdat de kosten sterk opliepen en de inkomsten achterbleven. Na de sluiting lag de er vraag of er in de Egmondse een nieuw zwembad, aangevuld met wellness- en/of andere sportfuncties, gerealiseerd zou kunnen worden. De gemeente heeft vervolgens besloten een onderzoek te laten verrichten naar de mogelijkheden en randvoorwaarden waaronder een nieuwe voorziening tot stand kan komen en geëxploiteerd kan worden.

Dit onderzoek, uitgevoerd door ZKA Consultants & Planners, verscheen in september 2009¹. Twee concepten kregen in het onderzoeksrapport een positieve score:

- Sport- en vrijetijdscentrum
- Wellnesscomplex.

Het rapport liet verder zien dat er op basis van het huidige inwonertal en het aantal toeristen een beperkt bezoekerspotentieel was voor een recreatiebad. Om toch een goede concurrentiepositie te bedingen, zou een nieuw complex groot qua omvang en onderscheidend qua karakter opgezet moeten worden. Echter een geschikte locatie met voldoende ruimte is niet beschikbaar en de financiële investeringsmogelijkheden van de gemeente zijn beperkt.

Als een reactie op het rapport heeft de werkgroep Kustzwembaden in november 2009 een verkenning gedaan naar zwembaden in kustplaatsen in Nederland². Deze verkenning gaf een ander beeld. De belangrijkste conclusie luidt dat vier van de vijf onderzochte zwembaden met een bescheiden gemeentelijke bijdrage (€200.000 - € 280.000) een sluitende begroting hebben en soms zelfs winst maken. De zwembaden hebben een goede invloed op de economie, werkgelegenheid en toerisme.

Inmiddels heeft de gemeente een nieuwe coalitie en het realiseren van een zwemvoorziening in Egmond is een doelstelling in het Coalitieakkoord³. De GroenLinks fractie heeft aan Koen Braak gevraagd om een verdiepend onderzoek te doen (aansluitend op de bestaande onderzoeken) naar de mogelijkheden en randvoorwaarden om op de Van Balen locatie een zwemvoorziening te realiseren.

1.2 Doel en uitgangspunten

Doel van het onderzoek is de behoefte aan een nieuwe zwemvoorziening in combinatie met andere voorzieningen vast te stellen, voor zowel de bewoners als de toeristische sector en op basis hiervan vast te stellen hoe deze voorziening gerealiseerd kan worden en welke exploitatievarianten mogelijk zijn. De volgende onderzoeksvragen worden beantwoord:

- Hoe groot is de behoefte aan een zwembad in Egmond?
- Welk concept voorziet in deze behoefte?

---

¹ ZKA Consultants and Planners; *Sport-en vrijetijdsvoorziening Egmond*; September 2009

² Blom, Joop; Genet, Henk; Baltus, Aad: *Een verkenning naar kustzwembaden in Nederland*; November 2009

³ Gemeente Bergen NH; *Coalitie-Akkoord 2010-2014*; 2010

- Wat zijn voor de Egmondse situatie relevante ontwikkelingen in de zwembadsector?
- Welke factoren zijn essentieel voor een succesvolle realisatie en exploitatie van een zwembad?

1.3 Verrichte werkzaamheden

- Bestudering van de bestaande onderzoeken
- Gesprekken met:
  - vertegenwoordigers van wijkvereniging De Parel
  - vertegenwoordigers van de accommodatiehoudersvereniging Egmondaanzee.info
  - vertegenwoordigers van de hotelsector (De Roompot, Golfzang, de Zandtaart)
  - oud-beheerder De Watertoren
  - beheerder De Beeck
  - vertegenwoordiger van zwemvereniging De Spetters
  - vertegenwoordiger van de Sportraad BES
  - vertegenwoordiger van PWN
  - wethouder Hietbrink
  - directeur VVV Noord-Holland
  - directeur Nationaal Platform Zwembaden
  - vertegenwoordiger Sportfondsen Nederland NV
  - directeur Aqua Concepten / Akwaak Zwemscholen
  - directeur Livingwell Spa & Wellness Group
  - directeur House of Wellness
  - vertegenwoordiger Wesseling Waterbehandeling Technieken
  - directeur Eye View Systems (Veiligheid)
  - TU Delft, Duurzaam bouwen
- Bestudering exploitatiecijfers 1994 Sportcentrum Egmond
- Rapportage

2. Huidige situatie

2.1 Inleiding

Het ZKA rapport beschrijft in paragraaf 2.2 de sluiting van zwembad De Watertoren in juni 2008. De bevolking vindt het zwembad een belangrijke voorziening. De teruglopende bezoekersaantallen van circa 230.000 in 2004 tot 92.000 vlak voor de sluiting wordt volgens het rapport deels veroorzaakt door ontwikkelingen in de markt (een teruglopend aantal bezoekers is een algemene trend) en deels door achterblijvende investeringen en onderhoud.

De forse verhoging van de entreetarieven die Sportfondsen Egmond BV doorvoerde is ook een belangrijke reden voor de terugloop van het bezoekersaantal vanaf 2004. De bereidwilligheid om meer dan 5 euro te betalen voor zwembadbezoek is in Nederland beperkt, waardoor regelmatige bezoekers niet meer terugkeerden. Herhalingsbezoek is immers belangrijk voor de exploitatie van een zwembad.

Uit gesprekken blijkt ook dat wisselende beheersvormen en verstrengeling van de politiek met het bestuur van het zwembad het goed functioneren van de organisatie in de weg stonden. Bovendien waren de politieke besluiten om het zwembad uit te breiden tot een subtropisch zwemparadijs niet gebaseerd op de behoefte van de bevolking van Egmond. De mening dat de politiek de schuld heeft van het verdwijnen van het zwembad wordt dan ook breed gedragen in Egmond aan Zee.

Een nieuwe zwemvoorziening zou gerealiseerd kunnen worden aan de Sportlaan naast voetbalvereniging Egmondia op de locatie van eigenaar Van Balen met zowel de strook aan de zuidkant als aan de noordkant. Het is een ideale locatie om een zwemvoorziening, sportfuncties en recreatieve functies te bundelen en een gezonde exploitatie te realiseren. Immers, deze locatie ligt aan de entree van Egmond aan Zee en de duinen, naast de voetbalvereniging, vakantiepark De Roompot en jongerencentrum De Wal.

2.2 Uitgangspunten / doelstellingen

Belangrijke uitgangspunten bij dit onderzoek zijn:

- Een zwembad moet in een behoefte van de bevolking en de verblijfstoeristen voorzien en een meerwaarde hebben voor het gebied.
- De realisatie en exploitatie van een zwemvoorziening gebeurt vanuit een privaatsamenwerking waarbij gestreefd wordt naar zo weinig mogelijk overheidssteun.
- Het onderzoek geeft een duidelijk beeld van de recente ontwikkelingen in de zwembad- en wellnesssectoren.
- Het onderzoek laat zien welke factoren in Egmond aan de basis staan van een succesvolle realisatie en exploitatie in de toekomst.
- Het onderzoek is een aanvulling op het onderzoek van ZKA.

3. Lokale behoefte

Voor dit onderzoek is de lokale behoefte voor een zwemvoorziening in combinatie met andere voorzieningen onderzocht. Daarvoor zijn gesprekken zijn gevoerd met:

- Esther van Eeden - eigenaar accommodatie "De Zandtaart"
- Ben Hopman - bestuur Sportraad BES, boswachter PWN
- Jan Zwart - hotel Golfzang
- Rita Koppendraaier, Cees Zwart, Aad Baltus, bestuur Egmondse wijkvereniging "De Parel"
- Dolinda Scherrenberg - Beheerder De Roompot
- Poop Wiegiers - Bestuur vereniging accommodatiehouders EgmondAanZee.info
- Frans van Westerop - Bestuur zwemvereniging Heiloo - De Egmondse "De Spetters"
- Marcel Serlier - directeur VVV Noord-Kennermerland

3.1 Algemene tendens⁴

Zwemmen is in Nederland de meest beoefende sporttak, met name van mensen onder de 25 jaar. Scholieren zwemmen gemiddeld bijna 0,5 uur per week. Dat zwemmen vooral een activiteit is voor jeugdigen, blijkt uit het aandeel mensen dat zwemt in verschillende leeftijdsgroepen. Van de 6-11-jarigen zwemt 70% minimaal één keer per jaar. Onder senioren is dat ongeveer 20% (45-69 jaar 26%, 60 jaar en ouder 18%). Bij de regelmatige zwemmers (mensen die minimaal tien weken per jaar zwemmen) valt echter op dat er na het 12e levensjaar geen verval naar leeftijd is, en zelfs een lichte stijging naarmate de leeftijd stijgt.

Er zijn duidelijke verschillen tussen leeftijdsgroepen in het gebruik van voorzieningen in het zwembad. Bij senioren is vooral het baantjes zwemmen populair. Andere favoriete zwemactiviteiten van deze doelgroep zijn genieten van het warme water, aquajoggen, aquafitness, aquaspinning of een andere oefenvorm en zwemmen/spelen met de kinderen. Jeugdigen gebruiken het zwembad meer als speeldomein, 20-49-jarigen vallen vooral op het gebruik van whirlpools en dergelijke en door het 'speelzwemmen' met kinderen. Een waterspeeltuin zal inspelen op de behoefte en is een niet te dure investering. De doelgroep 12-18 is meer geïnteresseerd in actiesporten en is tegelijkertijd moeilijk te bereiken. Een grote investering in wildwaterbanen en megaglijbanen zullen zich niet terug verdienen.

Entreekosten voor zwembaden mogen niet te hoog zijn, want de bereidwilligheid om te betalen voor zwemmen is laag. Om herhalingsbezoek te stimuleren, zou een zwembad de hele dag geopend moeten zijn. Om verhuur toch mogelijk te maken moet er de mogelijkheid bestaan om een functioneel gedeelte van het recreatieve gedeelte te scheiden.

In de leeftijdscategorie 25-55 jaar is fitness/aerobics de meest beoefende sport, en staat zwemmen op de tweede plaats. Fitnessers zijn het meest te vinden in de leeftijdsklasse van 19-34 jaar. In deze leeftijdsgroep sport bijna drie op de tien bij een fitnesscentrum.

---

⁴ Rapportage Sport 2010, Sociaal Cultureel Planbureau, 2010

Van de leeftijdsklasse 35-44 jaar is ook een flink deel actief in een fitnesscentrum (21%). Onder de 0-12-jarigen zijn er maar weinig die fitnessen, net als onder 65-plussers. Fitness is een van de weinige sporten die meer door vrouwen (19%) wordt beoefend dan door mannen (13%). Hogere inkomens zijn oververtegenwoordigd en de fitnessbeoefening neemt toe naarmate het opleidingsniveau stijgt.

Veel fitnessaanbieders, vooral de zelfstandige, zijn zich momenteel aan het heroriënteren vanwege de marktontwikkelingen: de vraag neemt niet meer sneller toe dan het aanbod, bedrijfsresultaten staan onder druk. Eén op de vijf fitnessbedrijven draait momenteel met verlies. Steeds meer aanbieders herdefiniëren daarom hun doelgroepen en scherpen hun aanbod aan. Er zijn inmiddels voorbeelden bekend van kinderfitness (met extra lichte gewichtjes en meer spelvormen zoals streetdance), tienerfitness, bejaardenfitness en fitness voor zwangere vrouwen. Tenslotte lijkt de ultieme vorm van maatwerk, personal fitnesscoaching, langzaam onder grotere groepen aftrek te vinden. Interessant is dat dit aansluit op de trend van bundeling van zorgfuncties bij zwemvoorzieningen.

In de Egmondse is geen zwemvoorziening en is geen goede fitnessvoorziening.

3.2 Behoeftte onder de bevolking

Met de sluiting van de Watertoren heeft de bevolking van Egmond aan Zee geen openbare zwemvoorziening meer en kan men niet meer aquajoggen, trimzwemmen, bejaardenzwemmen of baantjes trekken. Men moet uitwijken naar zwembaden naar Alkmaar, Bergen of Castricum, die per openbaar vervoer niet direct bereikbaar zijn. Het schoolzwemmen is verplaatst naar de Beeck in Bergen en daarmee een stuk omslachtiger geworden. De drempel om te gaan zwemmen ligt daarmee hoog, met name voor ouderen. Ook getroffen zijn de Egmondse Reddingsbrigade, zwemvereniging De Spetters en Onderwatersportvereniging Egmond, alias de Derp Divers.

Vanuit de gesprekken bleek dat er onder Egmondse weinig behoefte is aan een groot subtropisch zwemparadijs of een wellness complex, maar wel aan een basisvoorziening. Om in de behoefte van verschillende gebruikers te voorzien volstaat een multifunctioneel bad van 25 x 12,5 meter bad met beweegbare bodem, een eenvoudig recreatiebad met waterspeeltuin en een sporthal voor de zaalsporten.

Verder is er in Egmond een sterke behoefte aan een goede fitnessvoorziening.

3.3 Behoeftte onder de accommodatiehouders

In Egmond aan Zee worden veel particuliere accommodaties verhuurd. De vereniging van accommodatiehouders EgmondZee.info heeft al 330 leden. Volgens EgmondZee.info hebben veel toeristen die een week verblijven behoefte aan een slechtweervoorziening voor met name het voor- en naseizoen. Met slecht weer kun je in Egmond aan Zee immers op weinig plekken terecht.

Hoewel een zwembadvoorziening met slecht weer de aantrekkelijkheid van het dorp voor toeristen vergroot, zal dit niet van doorslaggevend belang zijn voor de keuze om

naar Egmond aan Zee te komen. De huurders komen voornamelijk voor strand, zee en duinen, en voor een knus goedkoop zomerhuis. Verder vormen de huurders van Egmondse accommodaties niet de kapitaalkrachtige doelgroep die van wellnessvoorzieningen gebruik zal maken. Bovendien bloeit de wellnessbranche in de wintermaanden, terwijl de toeristen vooral in de lente, zomer en vroege herfst naar Egmond aan Zee komen.

Interessant is dat zowel Livingwell als House of Wellness in de gesprekken zeer veel interesse toonden om een wellnessvoorziening te realiseren en te exploiteren. Juist door de aanwezigheid van voldoende accommodaties en door de aanwezigheid van strand, zee en duinen zou er een markt te winnen kunnen zijn. Bijvoorbeeld, de exploitant van een wellnessvoorziening zou met de accommodatiehouders speciale arrangementen kunnen maken.

3.4 Roompot

De entree van het Roompot vakantiepark ligt aan het Van Balen terrein. De Roompot huurt het vakantiepark in Egmond van een beheersmaatschappij. Verder exploiteert de Roompot een appartementencomplex aan de Boulevard Noord tegenover de Sterflat. Het vakantiepark omvat 120 woningen en 85 kampeerplaatsen en is goed voor 200.000 overnachtingen per jaar. Sinds 2010 is het park het gehele jaar geopend, hetgeen het marktpotentieel voor een toekomstige zwemvoorziening vergroot.

Roompot heeft 6 vakantieparken met een "zwemparadijs", onder andere op Texel. Deze parken zijn groter dan het park in Egmond aan Zee. Het zwemparadijs op Texel is voor de Texelaren het belangrijkste zwembad en daarom zijn er sociaal maatschappelijke functies ondergebracht. De Roompot moet financieel bijspringen om de exploitatie dekkend te krijgen. Aan de exploitatie van het zwembad op Texel liggen dus andere beweegredenen dan een winstoogmerk ten grondslag.

De Roompot gaat eind 2011 € 200.000.000 investeren in hun parken in Zeeuws-Vlaanderen. Echter, beheerder Dolinda Schnellenberg van de vakantieparken in Egmond aan Zee en Texel achtte het niet aannemelijk dat de Roompot, gezien de beperkte grootte van het park in Egmond aan Zee, de mogelijke zwemvoorziening geheel in eigen beheer neemt. Ze gaf wel aan dat er mogelijkheden zijn om goede afspraken te maken over betrokkenheid bij de realisatie en participatie in de exploitatie van een voorziening. Een wellnessvoorziening heeft een duidelijke meerwaarde voor de Roompot.

3.5 Behoeft onder hoteleigenaren

Een zwembad in Egmond aan Zee heeft een promotionele meerwaarde voor hotels, vooral in het voor- en naseizoen. Hotels als Golfzang en Bed and Breakfast De Zandtaart boden vroeger hun gasten kaartjes aan als onderdeel van een arrangement. Dat sterke promotiemiddel is er niet meer.

Hotelgasten in Egmond aan Zee komen meestal zonder kinderen en verblijven dan twee of drie nachten. Deze doelgroep komt voor het strand en om te wandelen, te fietsen en te winkelen. De doelgroep die gaat zwemmen bestaat daarentegen uit gezinnen met jonge

kinderen. Desondanks willen hotels zonder zwem/wellnessvoorziening als Golfzang, de Zandtaart en Badhotel Fletchers hun gasten met slecht weer graag verwijzen naar een leuke voorziening in het dorp. Wellness is daarbij een meerwaarde ten opzichte van een sportvoorziening.

De halve marathon van Egmond geeft in januari, het laagseizoen, een impuls aan het toerisme. Met een nieuwe voorziening kan dit evenement voor Egmond behouden blijven. Bovendien zou er met een nieuwe sportvoorziening een tweede topsportevenement georganiseerd kunnen worden.

3.6 Sportsector, Reddingsbrigade en ROC Horizon College Opleiding Beveiliging en Orde

Er is onder de bevolking een duidelijke behoefte aan een sporthal en een zwemvoorziening. Verschillende verenigingen en scholen maken immers gebruik van de huidige sporthal aan de Watertorenweg. Er vindt onder andere zaalhockey, tennis, zaalvoetbal, volleybal en gymles plaats. Een sporthal blijft nodig om deze verenigingen te faciliteren.

Een nieuwe sporthal met horecavoorziening zou intensiever gebruikt kunnen worden dan de huidige sporthal. Voetbalvereniging Egmondia zou het bijvoorbeeld als clubhuis kunnen gaan gebruiken. Met een verschuiving van het huidige voetbalveld zou er meer ruimte gecreëerd kunnen worden voor de nieuwe voorziening. Ook zou voetbalvereniging De Zeevogels er gebruik van kunnen maken.

Meerdere tennisverenigingen in de gemeente Bergen zouden gebruik kunnen maken van de nieuwe sporthal. Ze hebben al de intentie om sterker te samenwerken. Een wintercompetitie tussen de verschillende tennisclubs in de gemeente zou best wel eens gerealiseerd kunnen worden. Ook bokscub Pettit zou een betere voorziening kunnen krijgen. Deze club maakt nu gebruik van het slecht uitgeruste dorps huis Hanswijk. Verder zou een voorziening bij jongerencentrum de Wal, of integratie van de Wal in de nieuwe voorziening, prima aansluiten op het jongerenbeleid, waarin sport prioriteit heeft.

Zwemvereniging De Spetters (Heiloo - De Egmondse) zou graag terug willen naar Egmond aan Zee. De vereniging heeft na de sluiting van de Watertoren te maken met een sterke terugloop van leden: van 100 voor de sluiting naar ongeveer 75 nu. De waterpoloafdeling is dit jaar opgeheven. De reis naar de Beeck in Bergen (de Egmondse leden worden wekelijks opgepikt bij de Albert Heijn in Egmond aan den Hoef) blijkt voor velen te omslachtig te zijn bevonden. Zoals eerder al genoemd, de duikvereniging van Egmond is uitgeweken naar de Hoornse Vaart in Alkmaar.

De Reddingsbrigade in Egmond kan niet meer in Egmond aan Zee trainen. Om nieuwe jonge vrijwilligers te vinden is het belangrijk dat de oefenvoorziening weer in Egmond aan Zee komt en dat daar dan volop de ruimte wordt gegeven aan de Reddingsbrigade. Een bundeling van schoolzwemmen, verenigingszwemmen en reddingszwemmen kan een stimulans zijn voor de aanwas van nieuwe leden/vrijwilligers.

Egmond mist ook een goede fitnessvoorziening. Deze zou kleinschalig, maar compleet en met kwaliteit gerealiseerd kunnen worden, eventueel met een klimwand voor de jeugd.

Verschillende organisaties zouden advies kunnen geven over de inrichting van het multifunctionele sportvoorziening. De Sportraad zou bijvoorbeeld bij alle verenigingen kunnen inventariseren welke voorzieningen voor hen belangrijk zijn en tegen welke voorwaarden ze gebruik gaan maken van een nieuwe sportvoorziening.

- Stagiaires van de Johan Cruijff University zouden dit als een stageopdracht kunnen doen, zoals Frank Drost. Hij heeft eerder de mogelijkheden voor een topsportevenement in de gemeente Bergen onderzocht.

Regelmatig zie je ze in Egmond lopen: de studenten van de MBO niveau 3 opleiding 'Beveiliging en Orde' van ROC Horizon College . In sporthal De Watertoren, in de duinen en op het strand krijgen zij hun training. Een nieuwe sportaccommodatie met zwembad en klimwand zou de trainingsvoorziening optimaal maken.

4. Relevante ontwikkelingen in de zwembadsector

4.1 Inleiding

Voor dit onderzoek zijn de recente ontwikkelingen in de zwembadbranche onderzocht. Daarvoor zijn gesprekken zijn gevoerd met:

- Ronald ter Hoeven - directeur Nationaal Platform Zwembaden
- Jelle Rozema - directeur Aqua Concepten / Akwaak Zwemscholen
- Vertegenwoordiger Sportfondsen NV
- Jaap Schiphorst - directeur House of Wellness
- Dirk Jan Meijer - directeur Dutch Spa & Wellness Association
- Eric Jan Wesseling - Wesseling Waterbehandeling Technieken BV

Nederland telt zo'n 1600 zwembaden en 370 zwemplassen waarvan ruim 800 tot de openbare zwembaden kunnen worden gerekend. Samen trekken de zwembaden jaarlijks tussen de 80 en 90 miljoen bezoekers. Een gemiddeld zwembad werkt met een begroting van zo'n 900.000 euro, waarvan ongeveer een derde afkomstig uit gemeentelijke subsidies.

Voor ieder zwembad is de jongste jeugd een vanzelfsprekende doelgroep. Ieder kind moet immers leren zwemmen. Zwembaden investeren ook veel in zwemplezier voor de jeugd. Vrijwel alle zwembaden hebben tegenwoordig voorzieningen voor 'waterspel', zoals peuter- en kleuterbaden en waterglijbanen. Toch richten zwembaden zich ook steeds meer op ouderen, bijvoorbeeld door te investeren in whirlpools, zonnebanken en sauna's of te komen met doelgroepprogramma's als Fifty Fit, met bewegingsoefeningen zoals aquarobics, aquajoggen, aquagym en aquaspinning. In 2006 bood 70% van de zwembaden doelgroepzwemmen voor senioren aan. In 1997 gold dat nog voor 65% van de zwembaden. Leeftijd vormt kortom een belangrijk segmentatiecriterium voor zwembaden⁵.

4.2 Privaat-publieke samenwerking door bundeling van functies

De tijd waarin elke gemeente een eigen sporthal en een eigen zwembad bouwde met eigen middelen en de inbreng van de privé-sector zich beperkte tot de uitbating van de cafetaria, lijkt definitief voorbij. Momenteel doen zich regelmatig situaties voor waarbij zwembaden door een gemeentelijke herindeling of bezuiniging de exploitatie niet meer gedekt krijgen en in de problemen komen. Door reorganisatieprocessen raken zwembaden in zichzelf gekeerd, kunnen vervolgens geen kansen in de maatschappij creëren waarna eventuele sluiting dreigt.

Gemeentelijke subsidie is niet altijd meer vanzelfsprekend. De privatisering van voorzieningen zal alleen maar toenemen, waarbij de gemeente zich beperkt tot in stand houden van de sociaal maatschappelijke functies.

---

⁵ Rapportage Sport 2010, Sociaal Cultureel Planbureau, 2010

Ondanks de terugtrekkende overheid, komt een nieuw zwembad zelden zonder gemeentelijke inmenging tot stand, met uitzondering van grote vakantieparken. Deze inmenging betekent niet dat de initiële investeringskosten van ongeveer tien miljoen voor een zwemvoorziening alleen op de schouders van de gemeente rusten. Een gemotiveerde pro-actieve wethouder kan een publiek private samenwerking realiseren en heeft daarmee de sleutel tot succes. Er zijn inmiddels deskundige commerciële partijen in de zwembadsector die zowel de realisatie als de exploitatie geheel of deels uit handen van de gemeente nemen, zoals dit in de wijk Stadshagen in Zwolle gebeurd is door het bedrijf Aqua Concepten. De focus ligt hier op een ondernemersaanpak en een commerciële bedrijfsvoering.

Volgens het Nationaal Platform Zwembaden biedt, juist in een dorp, een bundeling van zorginstellingen en maatschappelijke instellingen bij een zwembad op de lange termijn meer zekerheid dan wellness. Men moet dan denken aan:

- verzorgingstehuizen
- huisartsen
- gehandicaptenzorg
- fysiotherapiepraktijken
- diëtisten
- lifestyle coaching
- reumaverenigingen
- kinderopvang
- sportverenigingen
- private zwemscholen

Deze organisaties moeten wel weten wat de zwemvoorziening voor hen kan betekenen en vervolgens hun cliënten ernaar toe verwijzen of zelf overeenkomsten sluiten met het management van het zwembad. De wethouder kan een aanjager zijn.

Een commercieel ingesteld management van zwembaden moet ook zonder inmenging van de gemeente afspraken maken met gebruikersorganisaties. Zwemverenigingen willen bijvoorbeeld graag extra activiteiten voor bepaalde doelgroepen organiseren, wat niet altijd bij de traditionele bedrijfsvoering van zwembaden past, maar wel bij de moderne. Te denken valt aan de combinatie van schoolzwemmen, zwemvereniging en Reddingsbrigade.

Naast kapitaallasten voor bouw en de daarbij behorende rente zijn de grootste lasten van zwembaden de personeelslasten. Trend wordt daarom dat veel meer activiteiten gegeven gaan worden door degenen die het zwembad huren in plaats van door het zwembad zelf. Het zwembad zou zich in principe minimaal kunnen beperken tot het onderhouden van de kwaliteit van het zwemwater en de faciliteiten, waarvoor slechts een of twee man personeel nodig is.

Omdat het zwembad altijd open moet zijn is een scheiding tussen functioneel en recreatief van eminent belang.

4.3 Wellness

Strand, zee en duinen, de nabijheid van de Roompot, het toeristische karakter van Egmond aan Zee en gebrek aan concurrentie van een goede wellnessvoorziening in de

Egmond bieden commerciële partijen veel vertrouwen. Voor dit onderzoek is gesproken met de Livingwell Spa en Wellness Group, House of Wellness en Interaction Leisure & Wellness Communication. Zij toonden zich allen zeer enthousiast om in Egmond aan Zee een wellnessvoorziening te realiseren en exploiteren. Ook de initiële realisatiekosten zouden dus geheel privaat gedekt kunnen worden.

Deze organisaties achtten het onderzoek van ZKA Consultants & Planners en met name de beschrijving van de capaciteiten, bezoekersaantallen en investeringen niet realistisch. Het totale ruimtebeslag van een voorziening hoeft volgens hen lang niet zo groot te zijn. Belangrijker is dat een voorziening kwaliteit biedt. Ook de verwachte dagcapaciteit van 600-800 bezoeken per dag wordt te hoog geacht. 150-200 bezoekers per dag is realistischer, hetgeen genoeg is om een aantrekkelijke middelgrote wellnessvoorziening met winst te exploiteren.

De combinatie wellness, zorg, zwemmen en sport past bij elkaar, maar vanwege de verschillende doelgroepen moet de wellness absoluut gescheiden worden van het zwembad zelf: aparte kleedruimtes, horeca en baden. Een zwembad weert de wellnessdoelgroep die voor rust en ontspanning komt af.

Een goede wellnessvoorziening heeft de volgende faciliteiten:

- Thermenfaciliteiten: een aantal verschillende baden, sauna's en afkoelmogelijkheden.
- Ruimtes: restaurant, stille ruimte, terras, bioscoop.
- Schoonheidsfaciliteiten: massages, schoonheidsbehandelingen, zonnebanken.

De omgeving van strand, zee en duinen biedt een uitstekende thematiek voor de inrichting van deze faciliteiten. De horeca en schoonheidsfaciliteiten zijn van groot belang voor de winstgevendheid. Hier geven mensen extra geld uit.

Hoewel het publiek van het zwembad en de wellnessvoorziening gescheiden moet zijn, hoeft dit niet te gelden voor de bedrijfsvoering. Een keuken kan immers twee restaurants bedienen. Ook kan er flink bespaard worden als de stookruimte voor de baden gedeeld wordt.

4.4 Duurzaamheid

Een van de meest duurzame zwembaden is het nieuwe zwembad in Maastricht. De realisatiekosten van zo'n duurzaam zwembad zijn zo'n 20% hoger. Steeds meer gemeenten, zoals in Maastricht, Klazienaveen en Hellendoorn, kiezen er toch voor om deze investeringen in duurzaamheid te doen, omdat een zwembad er langer zal staan dan de gemiddelde terugverdientijd van de investeringen.

Te denken valt aan:

- driedubbele beglazing
- gebruik van hoogwaardig isolerende materialen
- warmtewisselaars
- zonnecollectoren
- gebruik van regenwater als spoelwater
- hergebruik van warm afvalwater
- gebruik van biowarmte
- combinatie met wijkverwarming
- LED-verlichting
- geluidsisolerende materialen zoals hout.

Een adviesbureau dat verstand heeft van duurzaamheid bij zwembaden is E Kwadraat Advies, aanbevolen door het Nederlands Platform Zwembaden.

4.5 Veiligheid

Onderzoek heeft uitgewezen dat meer toezicht niet leidt tot meer veiligheid. In 2012 komt er daarom nieuwe wetgeving waardoor het mogelijk wordt om toezicht te delegeren. Huurders van het zwembad worden steeds vaker zelf verantwoordelijk voor de veiligheid, waardoor zelfs een badmeester overbodig kan worden. (Voor het vrijzwemmen geldt dit uiteraard niet). Bij waterspeeltuinen komen geen grote dieptes voor, waardoor toezicht ook beperkt kan zijn.

Lichtschittering van het wateroppervlakte en de beperkingen van zintuiglijke waarneming zijn belemmerende factoren bij de analyse van activiteit in de baden. Tegenwoordig wordt er daarom steeds vaker gebruik gemaakt van elektronisch systeem van bovenwater- en onderwatercamera's, dat drenkelingen detecteert. Zo'n systeem is vrij kostbaar (ongeveer €100.000,=) en daarom ligt er meestal een politiek besluit ten grondslag aan de aanschaf van het systeem. Het is aan te bevelen om dit in het programma van eisen op te nemen.

4.6 Zwembad Stadshagen (Zwolle)

In Zwolle is jarenlang gediscussieerd over de zwemvoorzieningen in de stad. De twee zwembaden, het Hanzebad en het Aa-bad, voldeden niet meer aan de eisen van de tijd en kenden bovendien exploitatietekorten. In 2009 heeft de gemeente besloten om een investeringskrediet van 23,1 miljoen te verstrekken voor een nieuw hoofdzwembad en verder 2 miljoen te investeren in de instructiebaden van zwembad Windesheim.

Interessant voor de situatie in de gemeente Bergen waar al een zwembad is, is dat er in Zwolle naast deze twee nieuwe en gesubsidieerde zwembaden een extra zwemvoorziening wordt gerealiseerd in nieuwbouwwijk Stadshagen. Deze zwemvoorziening wordt particulier ontwikkeld en gerealiseerd door Aqua Concepten, zonder bijdrage van de gemeente in investering of exploitatie. De interesse is ontstaan vanuit de veronderstelling dat de 35.000 inwoners van Stadshagen onvoldoende bediend zouden worden en zich zouden richten op zwembaden buiten de gemeente. (De 11.500 inwoners van de Egmond, de 22.600 inwoners van Heiloo en toeristen vormen een vergelijkbaar marktpotentieel).

Zwembad Stadshagen wordt een multifunctioneel complex waar verschillende functies worden ondergebracht:

- Zwembad van 20x8 meter met beweegbare bodem waar Akwaak Zwemscholen de exploitatie van het zwembad verzorgt;
- Kinderopvang, zowel dagverblijf als buitenschoolse opvang, waarbij zwemmen een belangrijke activiteit is;
- Fysiotherapie;
- Sport- en lifestyleclubs;
- Onderwijsbegeleiding in combinatie met sporten;

4.7 Sportfondsenbad De Zandzee, Bussum

Sportfondsen Nederland NV. exploiteert ongeveer 300 accommodaties in Nederland en heeft veel expertise in de ontwikkeling en exploitatie van zwemvoorzieningen. Sportfondsen heeft zo'n 3500 werknemers verspreid over deze accommodaties.

In 2006 heeft Sportfondsen in na samenspraak met gebruikersgroepen en omwonenden een zwembad en sporthal gerealiseerd in Bussum, De Zandzee. In het ontwikkelingstraject is voldoende rekening gehouden met de exploitatie en zijn zorgfuncties en sportfuncties gebundeld in de voorziening. Het Nationaal Platform Zwembaden spreekt van een succesvol concept in Bussum.

Anno 2011 krijgt De Zandzee subsidie op basis van budgetfinanciering. (Bij tekorten zal de gemeente aan zet zijn op welke wijze de gewenste voorziening kan worden gerealiseerd). De jaarlijkse subsidie voor het zwembad voor 2011 is geraamd op € 1,4 miljoen. De gemeente staat garant voor een lening van € 10,5 miljoen. Het zwembad de Zandzee laat ondanks de laagconjunctuur tot op heden positieve cijfers zien⁶.

Het zwembad is vrij omvangrijk met een 25m wedstrijdbad, een 25m activiteitenbad, een recreatiebad met een wildwaterkreek en een whirlpool, een 60m lange, deels verduisterde glijbaan en een babybad in de stijl van Nijntje. Zowel de sportieve als recreatieve banenzwemmer kan trainen op zijn of haar niveau, dit door de indeling van het bad in verschillende banen.

Een speciaal therapiebad is gerealiseerd met 1,4 miljoen vanuit het FINH-fonds van de provincie Noord Holland. Het therapiebad is geheel ingericht op het gebruik door chronisch zieken, mindervaliden en senioren. Het bad beschikt over een mindervalidenlift, een verhoogde instap en water van 32 graden. In het therapiebad wordt nauw samengewerkt met een diëtiste en een fysiotherapeut. Met speciale programma's worden de gebruikers gestimuleerd te blijven bewegen. De sporthal voldoet aan de landelijke eisen voor alle zandsporten en wordt o.a. gebruikt voor hand- en korfbal, wintertennis, zaalvoetbal en zaalhockey. Ook wordt de hal gebruikt als gymzaal voor enkele scholen in Bussum.

---

⁶ Bron: Gemeente Bussum: Programmabegroting 2011

5. Succesfactoren voor een zwembad in Egmond aan Zee

In dit hoofdstuk worden enkele factoren genoemd die bijdragen aan een kostenefficiënte realisatie en exploitatie van een zwemvoorziening.

5.1 Marktpotentieel

De 11.500 inwoners van de Egmond, de 22.600 inwoners van Heiloo en toeristen vormen een vergelijkbaar marktpotentieel als in de wijk Stadshagen, waar realisatie en exploitatie in de markt georganiseerd worden. Bovendien is er een sterke lokale behoefte aan een zwemvoorziening. Er liggen kansen om zorg en sociaal maatschappelijke functies te bundelen. Onder andere met de basisscholen in de Egmond, Prins Hendrik Stichting, de Reddingsbrigade, jongerencentrum De Wal en ROC Horizon College kunnen gebruikersovereenkomsten gesloten worden.

5.2 Sportvoorzieningen

Er is een sterke behoefte onder de bevolking om de sporthal te behouden voor de teamsporten en sportvereniging. De nabijheid van Egmondia en de voetbalvelden biedt de unieke mogelijkheid deze sportvoorziening te integreren in de nieuwe voorziening. De Egmond kennen voldoende sportverenigingen die gebruik kunnen maken van een sporthal. Bovendien is er een duidelijke vraag naar fitness.

Een sporthal sluit tevens aan op de vraag om topsport naar de gemeente Bergen te halen.

5.3 Toerisme

Er is een duidelijke behoefte aan een slechtweervoorziening voor toeristen in Egmond aan Zee. Voor hotels en De Roompot is wellness een meerwaarde. De locatie aan de Sportlaan, aan de entree van vakantiepark De Roompot, biedt een unieke kans om met de Roompot afspraken te maken over exploitatie en/of gebruik van de voorzieningen.

De locatie ligt tevens aan de entree van Egmond aan Zee. Het VVV agentschap kan geïntegreerd worden in de nieuwe voorziening, wanneer het kantoor in Egmond aan Zee verdwijnt. Op deze wijze wordt de nieuwe voorziening als toeristische promotie van Egmond aan Zee ingezet. De VVV wil tevens het zwembad in hun promotie meenemen. Hun website heeft zo'n 1,3 miljoen bezoekers per jaar.

5.4 Natuur en gezondheid

Voor dit onderzoek is onderzocht of PWN activiteiten wil organiseren vanuit de nieuwe voorziening. De beoogde locatie, bij de entree van de duinen, maakt namelijk deel uit van de ecologische hoofdstructuur in het kader van Natura 2000. Interessant is dat de PWN van plan is een speelbos voor kinderen te maken bij het Robbenzand langs de Egmonderstraatweg. Dit zou de entree van Egmond aan Zee verrijken. Bovendien zal het

speelbos een meerwaarde bieden voor de doelgroep ouders met kinderen om een bezoek aan het zwembad te combineren met een duinwandeling.

PWN organiseert zelf geen activiteiten, maar deze worden gegeven door IVN leden. Er zouden gespecialiseerde rondleidingen kunnen starten, maar dat zal niet bijdragen aan de exploitatie van voorziening, echter wel aan de profilering van de nieuwe voorziening.

5.5 Wellness

Egmond aan Zee heeft geen goede wellnessvoorziening, terwijl er wel vraag naar is. Er zijn verschillende private partijen die geïnteresseerd zijn in de realisatie en exploitatie van de deze voorziening. Dus zonder gemeentelijke bijdrage. Vakantiepark De Roompot biedt een groot klantpotentieel.

5.6 Woningbouw

De woningbouw aan de Watertorenweg zorgt voor extra inwoners, dus marktpotentieel. Verder kan het gebied aan de Watertorenweg tegelijkertijd met de voorziening aan de Sportlaan ontwikkeld worden. Deze schaalvergroting kan positief effect hebben op de investeringskosten. Bovendien zal de duurzaamheid bevorderd worden wanneer de restwarmte van een zwemvoorziening ten goede komt aan de verwarming van de nieuwbouw.

De ontwikkelingskosten zouden verlaagd kunnen worden als er samen gewerkt wordt met studenten van TU Delft.

5.7 Werkgelegenheid

Een voorziening met bundeling van functies is goed voor de werkgelegenheid en stimulering van ondernemerschap. Er is in de gemeente expertise over het management van een zwemvoorziening in combinatie met sporthal aanwezig, namelijk personeel van De Beeck en het Sportcentrum. Deze expertise kan verder uitgebouwd worden.

5.8 Financiering en de toeristenbelasting

Een eventuele jaarlijkse bijdrage van de gemeente aan de exploitatie van de voorziening zou uit de toeristenbelasting betaald kunnen worden. Als de toeristenbelasting een zichtbare doelbesteding wordt, dan wordt de bevolking gestimuleerd om de wetgeving omtrent toeristenbelasting na te leven. Bovendien geeft de gemeente een duidelijk gebaar dat belastingen uit toerisme in Egmond aan Zee terug geïnvesteerd worden in voorzieningen voor de bevolking en een slechtweervoorziening voor de toeristen.

Bijlage:
Mogelijke invulling van het plangebied

